

การสัมมนาระดมความคิดเห็น โครงการศึกษาและพัฒนาประมวลรัษฎากร

ในวันศุกร์ที่ 11 กรกฎาคม 2550 เวลา 8.30 – 16.30 น.

ณ ห้องกมลทิพย์ โรงแรมสยามซิตี้ ถนนศรีอยุธยา กรุงเทพฯ

อาจารย์ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม ประธานศาลอุทธรณ์ภาค 1

ประมวลรัษฎากรมีทั้งข้อดีข้อเสีย มีทั้งปัญหาอุปสรรคในการใช้บังคับและตีความกฎหมาย ซึ่งในวันนี้วิทยากรอีกห้าท่านรวมทั้งท่านผู้เข้าสัมมนาทั้งจากสำนักงานอัยการสูงสุดและอาจารย์อื่น ๆ อีกหลายท่าน ก็คงจะระดมความคิดเห็นในข้อดีและข้อเสีย รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการตีความใช้บังคับกฎหมายออกมาเป็นรูปธรรมมากมาย

ประเด็นที่ 1 ข้อดีของประมวลรัษฎากร คือสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการของนักการเมืองและข้าราชการได้ บทบัญญัติที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือได้คือมาตรา 49 ซึ่งบัญญัติขึ้น พ.ศ.2496 อาจเรียกสั้น ๆ ว่าเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดเงินได้สุทธิจากมูลค่าทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น ปกติการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยทั่วไปเราจะคำนวณหาเงินได้สุทธิ และนำไปคำนวณกับอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นอัตราก้าวหน้า และหากเงินได้พึงประเมินนั้นเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2)-(8) และมีจำนวนเงินตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไปก็ต้องคำนวณหาภาษีขั้นต่ำ 0.5% แล้วเปรียบเทียบกัน ภาษีที่คำนวณได้วิธีใดมากกว่าก็เสียตามวิธีนั้น นั่นคือการเสียภาษีทั่วไป การเสียภาษีจากฐานนี้ก็จะทำให้เกิดความเสียหาย อาจจะทำให้เสียภาษีไม่ถูกต้องโดยเฉพาะนักการเมืองและข้าราชการซึ่งมีบ้านเป็นราคาซื้อขายล้านพันล้านบางคนมีหลายหลังด้วย มีรถยนต์ราคาแพงหลายคัน ตัวนักการเมืองข้าราชการก็ใช้นักการเมืองและข้าราชการนั้น เมื่อเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศกับภรรยาและบุตร ไปช้อปปิ้งจะมีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย แต่เวลาขึ้นแบบ ภ.ง.ด. เสียภาษีนั่นเนี่ยส่วนใหญ่ยื่น ภ.ง.ด.91 แสดงแต่เงินเดือนที่ได้รับซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็ไม่เกินปีละสองล้านบาท ก็มีคำถามว่าที่รัวรายผิดปกตินั้นนำเงินมาจากที่ไหน คำตอบก็จากการทุจริตในวงราชการนั่นเอง ซึ่งหาหลักฐานได้ยาก การใช้ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการรวมทั้งการใช้กฎหมายฟอกเงินอาจจะทำได้ยาก ได้ผลไม่เต็มที่ แต่ถ้าเราใช้มาตรา 49 นอกจากรัฐบาลจะได้ภาษีเพิ่มแล้วยังป้องกันการทุจริตได้ เพราะว่า การประเมินภาษีจะใช้สูตรเงินได้สุทธิเท่ากับมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ ณ วันปลายปี ลบด้วยมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ ณ วันต้นปีผลลัพธ์จะเท่ากับค่าเพิ่มทรัพย์สินสุทธิ และนำไปบวกด้วยค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการหารายได้ บวกด้วยทรัพย์สินที่สูญไปโดยไม่เกี่ยวกับการหารายได้ แล้วจึงลบด้วยเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี ลบค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาตามมาตรา 42 ทวิ แล้วจึงหักค่าลดหย่อนผลลัพธ์เป็นเงินได้สุทธิ ซึ่งการคำนวณตามสูตรนี้ท่านจะดูตัวอย่างได้จากเอกสารที่ได้รับแจกไป เป็นบทความตัวอย่างอยู่ในหน้าที่ 2 และจะมีเอกสารอีกสามแผ่นสุดท้าย เป็นแบบสำรวจทรัพย์สินและหนี้สิน ที่ทางกรมสรรพากรใช้ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อใช้ประเมินภาษีตามมาตรา 49 นี้ ทำไมเราจึงใช้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นมา

ประเมินภาษีได้ เพราะว่าทรัพย์สินนั้นเป็นเงินได้พึงประเมินอย่างหนึ่ง ประมวลรัษฎากรตามมาตรา 39 ให้ความหมายว่ารวมถึงการได้รับทรัพย์สินด้วย เพราะฉะนั้นได้รับทรัพย์สินก็ถือว่าได้รับเงินได้พึงประเมิน ดังนั้นการนำมูลค่าทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้น ณ ตอนปลายปีมาใช้ในการประเมินภาษีจึงสอดคล้องกับประมวลรัษฎากรตามมาตรา 39 บทวิเคราะห์ศัพท์ของเงินได้พึงประเมิน การประเมินตามมาตรา 39 ให้เอาค่าใช้จ่ายมาประเมินได้เพราะว่าก่อนที่จะมีการใช้จ่ายก็ต้องมีเงินได้ ค่าใช้จ่ายมาจากเงินได้ มาจากการได้รับทรัพย์สิน การประเมินตามวิธีนี้จะทำให้นักการเมืองและข้าราชการที่ได้รับทรัพย์สินจากการทุจริตต้องนำเงินเหล่านั้นมาเสียภาษีตามวิธีนี้ วิธีนี้จึงป้องกันการทุจริตได้และก็ยังใช้กับผู้ร่ำรวยผิดปกติจากการประกอบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เช่น เป็นเจ้ามือหวยเถื่อน เป็นเจ้ามือพนันฟุตบอล เป็นมาเฟีย สามารถถูกประเมินภาษีตามวิธีนี้ได้เช่นเดียวกัน การประเมินภาษีวิธีนี้นอกจากจะทำให้รัฐได้ภาษีเพิ่มขึ้นแล้ว กรมสรรพากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ ก็ยังสามารถดำเนินคดีอาญาข้อหาหลีกเลี่ยงภาษีอากรตามมาตรา 37 ซึ่งมีโทษจำคุก 3-7 ปีปรับ 2,000 – 200,000 บาท นักการเมือง ข้าราชการ ยื่นแบบ ภ.ง.ด.91 แสดงแต่เงินเดือนเท่านั้น แต่เมื่อมีเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นที่ต้องเสียภาษีอีก ซึ่งปกติต้องยื่นแบบ ภ.ง.ด.90 แต่ไม่ยื่น ก็เท่ากับหลีกเลี่ยงภาษีอากรจึงมีความผิดอาญาด้วย ฉะนั้นการใช้มาตรา 49 จึงได้ผลทั้งในแง่การจัดเก็บภาษีได้ และในแง่ที่จะเอานักการเมือง ข้าราชการ ผู้ร่ำรวยผิดปกติ มาลงโทษได้ ฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าข้อดีข้อหนึ่งก็คือมาตรา 49 นี้ จึงขอฝากท่านผู้เข้าสัมมนาที่มาจากกรมสรรพากร ขอให้ตรวจสอบและประเมินภาษีโดยใช้มาตรา 49 นี้ให้มากกว่าที่ทำมา บทบัญญัติมาตรา 49 ใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ.2496 แต่เพิ่งจะมีการใช้เป็นกรณีแรกปี พ.ศ.2518 สมัยรัฐบาลท่านอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ใช้กับคดีของอดีต นายกรัฐมนตรีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หลังจากนั้นก็มีการใช้วิธีประเมินภาษีเงินได้นี้อีกหกเจ็ดคดี หลังจากนั้นในระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมาผมก็ยังไม่เห็นมีการใช้มาตรานี้แต่อย่างใด จึงขอฝากกรมสรรพากรด้วยครับว่าขอให้ให้นำมาตรานี้มาใช้ เพราะจะเป็นมาตรการเสริมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ